

Täysistunto

Keskiviikko 28.6.2017 klo 14.00—19.38

9. Lakialoite laiksi rikoslain 28 luvun 2 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 24/2017 vp Kari Kulmala ps ym.

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan.

Keskustelu

19.26 **Kari Kulmala uv** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän lakiesityksen tavoitteena on helpottaa poliisin esitutkintaa ja sitä myötä vähentää rikollisuutta. Rikollisuuden vähentäminen on meidän kaikkien kansanedustajien yhteinen tavoite. Lakimuutosta pidetään erityisesti poliisiorganisaatiossa erittäin tärkeänä, ja tämän ovatkin allekirjoittaneet kaikki poliisitaustaiset kansanedustajat.

Poliisin tietoon tuli vuonna 2016 yhteensä 1 227 vapaa-ajan asuntoon kohdistuvaa asuntomurtoa. Tilastojen mukaan vain alle neljäsosa mökkimurroista selviää. Mökeissä ei ole usein sellaista omaisuutta, mikä olisi helppo jäljittää. Useimmin anastetaan perämoottoreita, elektroniikkaa sekä pienkoneita. Poliisin mukaan mökeistä viedyn omaisuuden arvo ei ole useinkaan suuri, mutta murron jälkien korjaaminen voi maksaa huomattavasti. Monesti murron jälkeen joudutaan vaihtamaan ulko-ovia tai ikkunoita tai siivoamaan asunto, kun asuntoon on tyhjennetty esimerkiksi vaahtosammutin.

Esitutkintaviranomaisella on monesti tutkittavana kesämökkimurtoja siten, että murrot on tehty hyvin lähellä toisiaan, niin ajallisesti kuin myös maantieteellisesti. Esimerkiksi alueella A noin 500 metrin päässä toisistaan on murtauduttu viiteen kesämökkiin ja 5 kilometrin päässä alueella B parinsadan metrin säteellä kolmeen mökkiin ja niin edelleen. Murtautumisen tekotapa on samanlainen, ja jokaisesta asunnosta on anastettu omaisuutta. Jokaiselta tekopaikalta on myös taltioitu samanlaiset kengänjäljet, joten onkin ajateltavissa, että kyseessä ovat todennäköisesti samat tekijät. Kun tällaista varkaussarjaa tutkitaan, törmätään ongelmaan, että asiassa ei voi käyttää telepakkokeinoja eli tukiasematietojen hankkimista tai televalvontaa, koska kyseessä on useita yksittäisiä perusmuotoisia varkauksia, jotka eivät täytä törkeän varkauden tunnusmerkistöä, mikä antaisi mahdollisuuden telepakkokeinojen käyttöön.

Tällä hetkellä useita saman henkilön tekemiä näpistyksiä voidaan käsitellä kokonaisarvostelun perusteella varkautena, kun kyseessä on niin sanottu ammattimainen hyötymistarkoitus. Samalla ajatusmallilla useita saman henkilön tekemiä niin sanottuja ammattimaisia varkauksia tulisi käsitellä törkeänä varkautena. Törkeään varkauteen kuuluu lain mukaan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2017 vp

tekojen suunnitelmallisuus, toistuvuus ja jatkaminen, hyötymistarkoitus sekä rikoksilla aiheutetut isot taloudelliset vahingot.

Rikoslain 27 §:n 1 momentin 5 kohdan perusteella asuttuun asuntoon kohdistuneessa varkaudessa asia käsitellään yleensä törkeänä varkautena, jos teko on kohdistunut asuttuun asuntoon eli omakotitaloon, kerrostaloon ja niin edelleen. Oikeuskäytännössä tällä tarkoitetaan vakituiseen asumiseen tarkoitettua asuntoa. Kesäasuntojen osalta oikeuskäytäntö ei ole näin selkeä, vaikka teko on vastaava asianomistajan ja hänen oikeuksiensa loukkaamisen näkökulmasta. Tämän vuoksi lakitekstin muuttaminen muotoon "asumiskäyttöön tarkoitettuun asuntoon" on perusteltu. Anastetun omaisuuden arvolla tai määrällä ei ole merkitystä teon kvalifioinnissa. Asutussa asunnossakaan ei asukkaan tarvitse olla murron aikana kotona. Sarjarikoksilla, jotka voidaan tekotavan, -paikan tai -ajan perusteella tai muun tutkintatoimen perusteella osoittaa tai olettaa olevan saman tekijän tekemiä ja suunnitelmallisia, tekijän saama rikoshyöty sekä asianomistajalle koituva haitta voi olla huomattava.

Arvoisa puhemies! Ulkomaalaisten tekemät omaisuusrikokset ovat lisääntyneet voimakkaasti vuodesta 2007 lähtien, Schengen-sopimuksen voimaantulon jälkeen. Kyseessä voi olla tekijöiden toimiminen osana oman maansa järjestäytyntä rikollisuutta. Rikosten kohteena ovat arvokkaan omaisuuden lisäksi tavanomaiset kauppaliikkeiden päivittäistavarat, joiden arvo ei yksittäisissä rikoksissa ole merkittävä, mutta rikosten sarjoittamisen kautta voidaan olettaa, että tekijän saama rikoshyöty on huomattava. Tämänkaltaisiin rikoksiin syyllistyneet ovat tulleet maahan pelkästään rikoksen tekemistä varten, ja maassalo kestää muutaman päivän. Teot ovat hyvin suunnitelmallisia ja ammattimaisia. Teot voivat olla yksittäisen tekijän tekemiä tai niihin osallistuu useampi henkilö, ja tekijöiden välillä on selkeitä roolituksia: tiedustelija, harhauttaja, omaisuuden anastaja, anastetun omaisuuden poiskuljettaja ja niin edelleen. Näissä edellä kuvatuissa tilanteissa rikoksien selvittämisen intressin tulee olla suurempi ja esitutkintaviranomaisilla tulee olla siten käytettävissä perustellut ja asianmukaiset selvittämiskeinot, kuten mahdollisuus hankkia tukiasematietoja tai televalvontatietoja rikoksen tekijöiden käyttämistä teleliittymistä tai telepäätelaitteista. Tämä olisi kaikkien rehellisten kansalaisten etu.

Erityisesti 1.1.2014 voimaan tulleen pakkokeinolakiuudistuksen jälkeen esitutkintaviranomaisten keinot ovat kaventuneet sarjarikosten selvittämisessä. Voimassa oleva pakkokeinolaki kavensi telepakkokeinojen hyödynnettävyyttä esitutkinnassa ja syyteharkinnassa. Pakkokeinolakiin tuli uutena säädöksenä niin sanottu ylimääräisen tiedon käsittely eli pakkokeinolaki (PKL 10:55 §), ja ylimääräisen tiedon käyttöä rajoitettiin, pakkokeinolaki (PKL 10:56 §). Uusi pakkokeinolain säädös 10:56 § rajoittaa muun muassa televalvontatiedoilla saatujen tietojen hyödyntämistä sarjarikoksissa, missä osa varkausrikoksista on törkeitä tekemuotoja ja osa perusmuotoisia varkauksia.

Törkeän varkauden tutkinnassa hankittuja televalvontatietoja ei voida hyödyntää todisteena samassa rikossarjassa saman tekijän samalla alueella tekemien ja samaan teko aikaan tehtyjen perusmuotoisten varkausrikosten esitutkinnassa eikä syyteharkinnassa. Tukiasematietojen ja televalvontatietojen käytön mahdollistaminen parantaa esitutkintaviranomaisten mahdollisuuksia selvittää perusmuotoisia varkausrikoksia rikossarjoissa, missä teot ovat perustellusti suunnitelmallisia ja toistuvia ja niillä on niin sanottu ammattimainen luonne sekä hyötymistarkoitus. Yleisesti kyseisessä varkaussarjassa tekopaikat ovat hiljaisilla alueilla, joten muun muassa tukiasematietojen perusteella tekijän tai tekijöiden selvittäminen olisi hyvin mahdollista.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2017 vp

Arvoisa puhemies! Edellä olevan perusteella ehdotan, että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen, Laki rikoslain 28 luvun 2 §:n muuttamisesta. Törkeä varkaus olisi määritelty jatkossa seuraavasti:

"Jos varkaudessa

- 1) anastamisen kohteena on erittäin arvokas omaisuus,
- 2) anastamisella aiheutetaan rikoksen uhrille tämän olot huomioon ottaen erityisen tuntuvaa vahinkoa,
- 3) rikoksentekijä käyttää hyväkseen rikoksen uhrin avutonta tai hädänalaista tilaa,
- 4) rikoksentekijä tai osallinen varustautuu teon toteuttamista varten ampuma-aseella, räjähdysaineella taikka muulla näiden kaltaisella vaarallisella välineellä,
- 5) rikoksentekijä murtautuu asumiskäyttöön tarkoitettuun asuntoon tai
- 6) anastaminen on toistuvaa, suunnitelmallista ja teossa tavoitellaan huomattavaa taloudellista hyötyä

ja varkaus on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentekijä on tuomittava törkeästä varkaudesta vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi." Yritys on rangaistava.

Tällä lakimuutoksella muutettaisiin siis rikoslain 28 luvun 2 §:n kohtaa 5 ja lisättäisiin uutena kohta 6. Voimassa olevassa laissa kohta 5 on kirjattu siten, että rikoksentekijä murtautuu asuttuun asuntoon. Lisättävän kohdan 6 perustelin jo aikaisemmin puheessani.

19.36 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Kulmala on tehnyt aivan erinomaisen lakialoitteen, ja lämpimästi kannatan sen hyväksymistä. Toivottavasti tämä edustaja Kulmalan tekemä aloite menestyy nyt lakivaliokunnassa, ja uskon, että hänen kollegansa, lakivaliokunnan puheenjohtaja ja myöskin poliisi-ammattilainen, edustaja Tolvanen voi tämän asian ottaa vakavasti ja tätä aloitetta viedä eteenpäin.

On aivan kummallinen tilanne, että meillä tämän päivän Suomessa rikollisia, jotka hyötymistarkoituksessa tekevät murtoja, tavallaan suojaa lain antama mahdollisuus siihen, että tällaisia varkauksia ei voida sitten kaikilla käytettävissä olevilla järkevillä, laillisilla keinoilla tutkia. Ja minkä tautta nimenomaan teletunnistietojen saamista — niin kuin edustaja Kulmala hyvin aloitteessaan kuvasi ja puheenvuorossaan kuvasi äsken tätä tilannetta hyvin — ei saisi sitten käyttää? On aivan kummallinen tilanne, että rikollista, joka on varmasti rikkomassa lakia ja vielä törkeällä tavalla — toisen omaisuuden kajoaminen on juuri sellainen teko mielestäni aina — suojaa lain pykälä ja että hänen liikkumistaan tai murtautumistaan sillä alueella ei voida tutkia kaikin teknisin keinoin, mitkä ovat käytössä.

Asia on senkin takia allekirjoittaneelle hieman omakohtainen, kun meidänkin kesämökillemme murtauduttiin aikoinaan ja siellä tehtiin tuhoa. Ikävä kyllä tutkimukset eivät johtaneet lopulliseen tulokseen, ei koskaan saatu tietää, kuka se tekijä oli. Lohtuna oli vain ja ainoastaan se, että vakuutukset olivat ajan tasalla ja vahinko rajoittui siihen omavastuuseen, mikä kaikissa vakuutuksissa on.

Mutta voin kokemuksesta sanoa, että kun toisen omaisuuden menee kajoamaan, kotipiiriin tunkeudutaan, niin vaikka kysymyksessä on kesämökki — hyvin rakas ja tärkeä sellainen koko perheelle — se turvattomuudentunne ja se koskemattomuuden loukkaamisen tunne on kyllä niin järjestyttävä, että toivon hartaasti, että edustaja Kulmalan tekemä erinomainen lakialoite menestyy.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2017 vp

19.38 **Mari-Leena Talvitie kok:** Arvoisa puhemies! Edustajakollega Kulmalan tekemä lakialoite rikoslain 28 luvun 2 §:n muuttamisesta kuulostaa todellakin järkevältä ja sen kaltaiselta, että sille on tarvetta. Toivottavasti — sanon näin lakivaliokunnan jäsenenäkin — pystymme tätä asiaa edistämään. Tässä lyhyesti.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin lakivaliokuntaan.